

ХАРАКТЕРНИ ОСОБЕНОСТИ НА РИМСКИЯТ ЛУНЕН КАЛЕНДАР

Т.Танев , А.Манев, В.Ташев, Д. Господинов

Институт за Космически Изследвания , Българска Академия на Науките
Филиал Стара Загора, ПК 73, 6000 Стара Загора, България; e-mail: amanev@abv.bg

CHARACTERISTIC FEATUES OF THE ROMAN LUNAR CALENDAR

T.Tanev, A. Manev, V. Tashev, D. Gospodinov

Space Research and Technology Institute, Bulgarian Academy of Sciences
Stara Zagora Department, P.O.Box 73, 6000 Stara Zagora, Bulgaria; e-mail: amanev@abv.bg

ABSTRACT

This research focuses on the peculiarities of the Roman Lunar Calendar as a local calendar inappropriate for dating historical events. The algorithm for determining the New Year date according to that calendar has been revived. The paper illustrates how George Syncellus used the Roman Lunar Calendar in his Chronography .We have shown the accuracy of Syncellus' dating of the events in 33AD.

Key words: roman, lunar ,calendar, Syncellus, chronography .

В историческата литература се споменава често Римски лунен календар... Римският лунен календар обаче не е хронологичен календар и чрез него не могат да се датират исторически събития за дълъг период от време. Поради тази причина този календар се подценява от иследователите и никой не го използва когато се дискутират древните хронисти. Като всеки лунен календар и този календар е свързан с фазите на Луната. Основната характеристика на Римския лунен календар е, че неговото начало на годината е подвижно и е свързано с най-близката лунната фаза Пълнолуние около идването на Пролетта. Този календар е само годишен и обслужва дейностите на хората само в рамките на текущата година. В нашето изследване ние възстановяваме принципите , на които е построен Римския лунен календар, и доказваме, че Георги Синкел е използвал точно този календар при датировките си.

Римският лунен календар е много тясно свързан с фазите на Луната. Римляните са отбелязвали само три фази на Луната: новолуние (*Kalendae*), I-ва четвърт (*nonae*) и пълнолуние (*idus*). Календарните „*Нони*” приблизително съвпадат с първата четвърт на Луната, т.е. с нейната *неомения* (новосърпие – б.а.), а *пълнолунието* по този календар, римляните са наричали „*иди*”[1]. Фазата *последна четвърт* на Луната, когато лунната светлина намалява, римляните са приемали като постепенен завършек на съответния календарен месец, поради което и не са и дали никакво наименование.

Съгласно „*закона на Маний Ацилий Глабрион*” от 191г. пр.н.е. жреците получили правото да определят и установяват началото на месеците в годината на древния Римски лунен календар. Календарната година на този календар е била с продължителност от 355 дни и се е състояла от 12 месеца. Първият месец на Римския лунен календар е месец Мартиус (*Martius*). Разпределението на броя на дните в календарните месеци е както следва:

Мартиус - 31 Квинтилис - 31 Новембер - 29

Априлис - 29 Секстилис - 29 Децембер - 29

Майус - 31 Септембер - 29 Януариус - 29

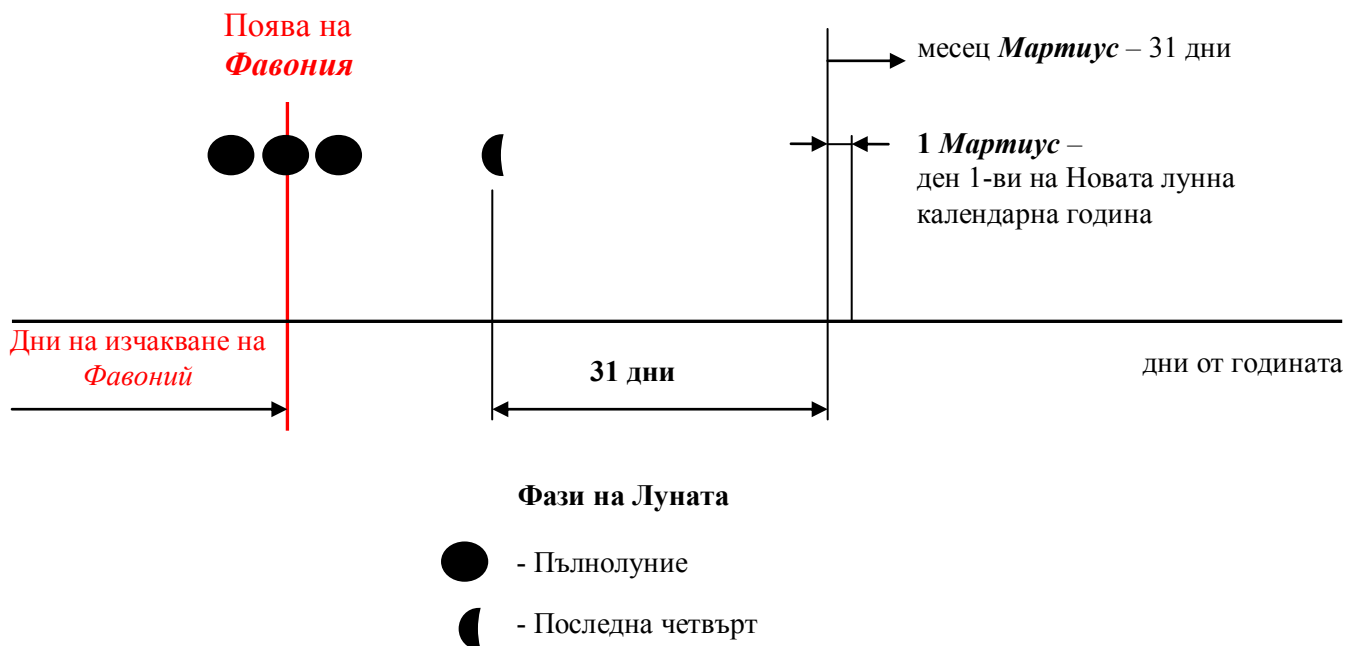
Юниус - 29 Октобер - 31 Фебруариус - 28

Първият месец на Римския лунен календар започва с месец Мартиус и завършва с месец Фебруариус. Тези месеци не съвпадат по място по времевата ос с наименованията на месеците от календарната година на Юлианския слънчев календар. Неразбирането на тази

особеност (или незнание) е въвело много изследователи в заблуждения, които в последствие водят и до алогични заключения.

Един от основните проблеми на всеки календар е определянето на деня на Новата му година. Интересно е как римляните са посочвали този ден? За първи път в човешката история римските жреци са използвали метеорологично явление, за да стартират календар. След многогодишни наблюдения те са забелязали, че в течение на годината около определен ден се появява топъл западен вятър и след него започват пролетните процеси в природата. Според римския историк **Плиний** (Стари) в Осемнадесетата глава на книгата му „Естествена история“ [2], в Рим, с появата на топлия западен вятър „*Favonius*“ („Фавоният“) „*започва пролетта*“, а с това и началото на много от полските работи. Този вятър, според Плиний Стари, се появява с равноденствието от запад. Или топлият Фавоний (*земен репер*) по това време се е появявал всяка година около **3 - 4** февруари по Юлианския календар . Това постоянна явление е много важно за по-нататъшното съгласуване на календарите. Стабилността на появата на вятъра Фавоний е факт, с който е длъжен да се съобразява всеки изследовател при извършване на календарните анализи.

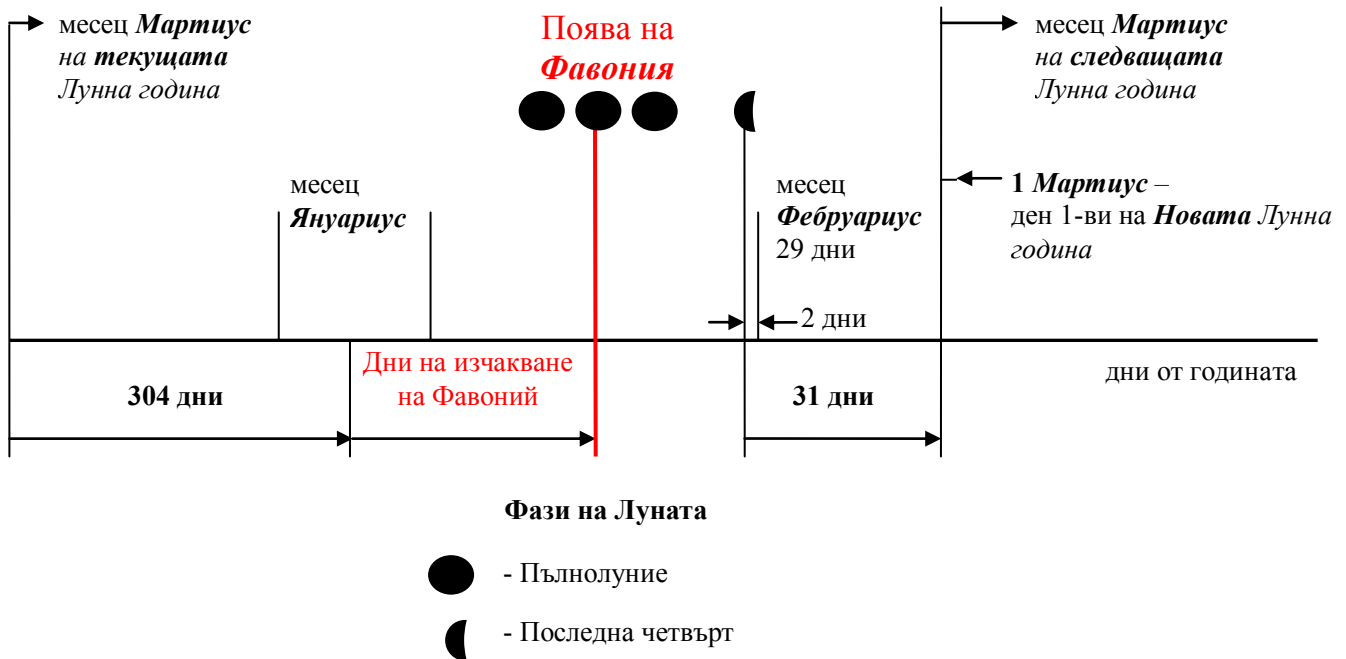
Първото определяне на Новата година, според нас, е станало така: Жреците внимателно са следили кога ще се появи топлият вятър Фавоний. След като той се появи, те очакват кога ще се появи първото най-близко Пълнолуние. Регистрират деня му и очакват следващата фаза на Луната – Последна четвърт. Тридесет и втория ден след тази фаза се обявява за Първи ден на Новата година.

Фигура 1

От тук нататък се прилага относително опростен постоянен алгоритъм. Започват да се броят следващите дни. Когато броят им стане **304**, жреците отново започват да следят фазите на Луната и да очакват появата на топлия вятър Фавоний. Започват да текат дните на изчакване... След като вятърът се появи жреците определят най-близкото Пълнолуние около този ден. Това може да бъде в ден преди, на или след деня на появата на Фавония. След **31** дни след последната четвърт на Луната след това Пълнолуние те поставят деня на следващата Новата година. Интересно е позиционирането на месец Февруариус от текущата година. Неговият първия ден (*календите*) се поставя два дни след последната четвърт на

Луната след Пълнолунието около деня на появата на Фавония. Дните на изчакване до появата му и до календите на Фебруариус са така наречените *интеркаларии* или вмъкнати дни на *Мерцедониус-а*.

Фигура 2

Благодарение на този алгоритъм Лунните фази в съответните месеци на древния Римски лунен календар са винаги на едни и същи календарни дати и седмични дни на всяка година. Така и получен изключително точен лунен календар, годен за ритуални и стопански дейности. Всяко negliжиране на този календар означава непознаване на календарната работа на древните римляни и съответно груби грешки при датирането на конкретни исторически събития.

Според *Марк Теренций Варон*, римски учен и писател (116 – 27г. пр.н.е.), римляните са умеели да съгласуват своя трудов живот и по смяната на звездите на небето, т.е. по пълния годишен ход на Слънцето. Как става това като се използва току-що описания Римски лунен календар? Годишният сезон Пролет е свързан с орбиталното движение на Земята около Слънцето. Пролетта започва с появата на вятъра Фавоний, който казахме, че е относително стабилен в появата си. Появи ли се той, значи идва Пролетта и трябва да се следят фазите на Луната, за да се позиционира началото на следващата Нова година по описания по-горе алгоритъм. Така Римският лунен календар се привързва към слънчевото събитие Пролет. Или този календар е на практика Лунно-Слънчев календар.

Най-големия парадокс в хронологичните изследвания е, че никои друг, освен двама от хронистите, не познава тази връзка между двата календара. Поради това много реално записани исторически събития по Римския лунен календар са неправилно привързани към Юлианския календар. Двата хронисти са *Георги Синкел* и *Теофан Изповедник*. Георги е византийски монах, учен и хронист, съкилийник на византийския патриарх Тарасий и поради това получава прозвището Синкел, което на гръцки е „съкилийник”. В резултат на неговите изследвания той създава най-пълната летопис на човешката история, започваща от „Сътворението на Света” до времето на Диоклетиан – 284г.н.е. и обхваща период от 6305

години [3]. Неговият грандиозен труд е продължен до **812** г.н.е от приятеля му Теофан Сигриянски – Изповедник [4].

В световната хронологична наука битува понятието „**Сътворението на Света**“. Много изследователи са се упражнявали да тълкуват твърденията на древните автори Анатолий, Юлий Африкан, Панадор, Анниан, Дионисий Малък, Никифор, Синкел, Теофан и други... Много са водените спорове кой е по-прав, но датировките винаги са оставали неточни..... Основната причина за разминаването в датите е, че почти всички използват различни отправни години за Сътворението на Света и това води до различно датиране на реалните исторически събития.

Определянето на Сътворението на Света е почти мистична дейност, която за материалистите е спекулативна. От Голямата книга знаем, че Бог е сътворил през първия ден Небето и Земята, през втория други неща...и така до шестия ден, когато сътворил човека. Духовните изследователи приемат хипотезата на Юлий Африкан , който прави връзка между Сътворението на Света и Въплъщението на Богът Христос на Земята. Ако вярваме на Бог, който казва, че „Една моя година е равна на 1000 човешки години”, то излиза, че ако Христос е слязъл на Земята в годината, определена за начало на Новата ера, следва, че Сътворението на Света е станало точно **5500** години преди тази Нова ера. Първите спорове по този въпрос са били дали тази година е правилна и защо другите Ери от Сътворението на света не са верни? После започва спорът точно в кой ден от месеца е сътворен Света? Пак множество мнения и множество доказателства....Виден е и спорът за две дати – **25 март** и **25 септември** според Юлианския календар.

В своята книга „Всемирна хроника” Георги Синкел твърди, че три събития са станали на една и съща календарна дата. Първото е Сътворението на света, второто е Въплъщението на Христос в човешко тяло или Рождество Христово, и третото събитие е Възкресение Христово. Тази дата е **25 март** по Римския лунен календар, така както го разбира Синкел. Той е християнски монах и много добре е запознат с Библейските събития. Синкел е знаел, че Възкресението на Христос е станало през 33 г. от Новата ера според Юлианския слънчев календар. Или както той сам казва:” от Адам до Възкресението на **25 март** има **5533** години ”. Тогава Сътворението на Света е станало на **25 март 5500 година** преди Новата ера, а самото Рождество Христово е станало пак на **25 март** от първата година на Новата ера. За Синкел годината **33-та** от Новата ера **е неоспорима!**

Датата **25 март**, посочен от Синкел, е според Римския календар, а не по Юлианския календар! Следователно трябва да се провери на коя дата от **33-та** година на Юлианския календар съответства датата **25 март** от Римския календар. По исторически данни в **33г.н.е.** появата на топлия западен вятър „*Favonius*” в Рим е съвпаднала с астрономическото пълнолуние на месец февруари, което е на **5-и** февруари по Юлианския християнски календар. **Календите** на месец Мартиус са на **14-и** март по Юлианския слънчев календар, който е **първият ден** на месец Мартиус и **начало** на новата лунна година на Римския лунен календар. Пълнолунието на месец Мартиус от Римския лунен календар в случая ще бъде на **23-и** **Мартиус** и ще съвпада с астрономическото пълнолуние на месец **април**, **33г.н.е.**, което е на **5-и** **април** по Юлианския календар. Видно е, че **25** мартиус от Римския календар ще съответствува на **7 април** през **33-та** година от Юлианския календар, че Разпятието е станало на **5 април**, а Възкресението е на **7 април** от календар. Описаните събития са показани на Фигура 3.

Евреите от Изхода при Мойсей и до днес празнуват своята Пасха като спомен за избавлението им от египетското робство според **лунната фаза Пълнолуние**. За начало на месеца в еврейския календар се приема неоспоримото астрономическо събитие **неоменията** (новосърпието, моледът) на първото видимо появяване на Луната на нощното небе. Това става два дни след лунната фаза „Новолуние”, денят, в който Луната, излизайки от конуса на

земната сянка, се появява в лъчите на Слънцето. Четиринадесет дни след новолунието е фазата „Пълнолуние”.

Фигура 3

Друг неоспорим астрономически репер за движението на Земята по орбитата и около Слънцето е „точката на пролетното равноденствие” или проекцията на точката от хоризонта, в която изгрява Слънцето върху Небесната сфера в деня на равноденствието. Пролетния месец **Нисан** на еврейския **лунно-слънчев** календар е разположен в месеците март – април на Юлианския християнски календар. Разположението на Месец **Нисан** се определя от Пасхалните пресмятания на еврейските равини. За **33 година „молед” Нисан** е на **23-и март** по Юлианския календар и **съвпада** с деня на пролетното равноденствие на **33г.н.е.**. Съвпада и с **неоменията** на месец **Мартиус** на съответната година от римския лунен календар. Датата на еврейската Пасха е **6 април** по Юлианския календар. Възкресението Христово е на **7 април**. На **5 април** в 18 часа и 3 минути над Йерусалим изгрява Луната във фаза пълнолуние. На този ден в 15 часа и 46 минути е започнало пълно Лунно затъмнение и Луната изгрява затъмнена. Денонощието, според еврейската традиция, започва в 18 часа на предния юлиански ден. Или началото на **6 април** според евреите започва в **18 часа** на **5 април**. По този начин еврейската Пасха на 6-ти април започва на 5-ти април в 18 часа вечерта. Следователно Иисус е разпнат на кръста през деня на 5-ти април преди да започне Пасхата. Тя започва в 18 часа на същия ден и продължава до 18 часа на 6-ти април. Така се сбъдва написаното:” че Той ще бъде разпнат на Пасха”....Отново виждаме пълен синхрон

между описаните от Евангелистите събития и астрономическите събития станали на датите **5-6** април по Юлианския календар.

Георги Синкел твърди следното [3] : „ Ако не вярва някой на това, което навсякъде се говори за този ден, че в самия първи ден на сътворението нашият Господ, побеждавайки смъртта, ни донесе от мъртвите живот, нека да погледне че **23-то** число на този март месец, в деня петък, съвпада със спасителната Страст, на която доброволно подложи Той себе си за нас и, погребан от Йосиф Ариматейски и Никодим, възкръсна на зазоряване на третия ден след този петък, след съботата, на първото число на първия еврейски месец Нисан, което(*възкресението* - б.а.) **винаги съвпада с 25-то число на месец март**”(месец **март на Римския лунен календар** – б.а.)”

Проведените анализи водят до следните изводи :

1. Сътворение на Света според Георги Синкел е достатъчно добре обосновано като **5500** година преди Новата ера на Юлианския календар.

2. Синкел правилно и точно датира описаните от него исторически събития през 33-та година от Новата ера, ползвайки Римския лунен календар и Новата ера на Юлианския християнски календар.

Едва сега може да се премине към анализ на датировките на Георги Синкел и на Теофан Изповедник в Хронографията на Теофан, и да сме сигурни, че когато двамата посочват исторически години, отнесени към Сътворението на света, трябва да се разбира брой години **след 5500-та година** преди Новата ера или години след **5500-та година** от Сътворението на Света!

Крайните резултати от изследването доказват адекватността на нашата интерпретация на Римския лунен календар. Доказват, че и Георги Синкел използва точно такъв лунен календар когато описва в Хронографията си реални исторически събития, датирани по Юлианския календар. Чрез направеното изследване се възстановява знание, което е забравено след времето на Георги Синкел и Теофан Изповедник. Непознаването на същността на Римския лунен календар по начина по който ние го използваме, в съответствие с разбиранията на Синкел, води до съвременното объркване на историците и до пълното им дистанциране от реалните астрономически и исторически процеси, които са станали през 33 година от Новата ера.

ЛИТЕРАТУРА

1. Климишин И., Календарь и хронология, Москва, Наука, 1985г., 320 стр.
2. Plinii Secundi, Naturalis Historiae libri XXXVII, edit. C. Mayhoff Teubn., Lips., 1892.
3. Syncellus Georg., Chonographia, Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Consilio V.G.Niebhrii, Georgius Suncellus et Nikiphorus, V.I, BONNAE impensis E.D.Weberi MDCCCXXIX
4. Theophanis Chronographia, ed. C. de Boor I-II. Lipsiae 1883